

TER BESLUITVORMING
Aan: MPVO

Voortgezet Onderwijs
Van
Phone Privacy

Datum
16 augustus 2022

Referentie
33785924

Bijlagen
nvt

Intern OCV afgestemd
PO, IVHO

nota

plan van aanpak toegangspoort particulier onderwijs

Aanleiding

Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel uitbreiding bestuurlijk instrumentarium onderwijs hebt u toegezegd te willen onderzoeken of en, zo ja, op welke manier de poortwachtersfunctie bij de niet-bekostigde scholen zou kunnen worden versterkt, zodat kan worden ingegrepen bij zorgelijke signalen. In reactie op een mediaplan van COM over nieuw te starten (particuliere) scholen hebt u laten weten dat u op korte termijn nieuw beleid wilt aankondigen.

Geadviseerd besluit

Akkoord op nadere uitwerking van het voorstel in deze nota.

Kernpunten

Huidige situatie

Toetsing voordat particuliere scholen van start gaan vereist een wetswijziging. Het bevoegd gezag van de startende B3-school moet, zo volgt uit de huidige wetgeving, binnen vier weken na de oprichting van de school melden dat men van start is gegaan. Deze meldingen komen binnen bij DUO en worden door DUO doorgestuurd aan de inspectie. Het college van B&W moet beoordelen of al dan niet sprake is van een (B3-)school. In dat oordeel volgen zij een besluit van de inspectie, dat de inspectie uitbrengt aan de hand van een adviesbezoek (eventueel voorafgegaan door een kennismakingsbezoek). Als besloten wordt dat er geen sprake is van een school, betekent dat dat de leerplicht er niet kan worden vervuld (de facto: het einde van het initiatief).

Initiatieven die komend schooljaar willen starten, maar niet aan de eisen die gelden voor dit type scholen voldoen, kunnen als gevolg van de huidige wetgeving niet worden tegengehouden voordat ze van start zijn gegaan.

Voorstel

Voorgesteld wordt om een wetsvoorstel uit te werken waarin de verplichting om een initiatief te melden wordt aangescherpt: het moment waarop men zich moet melden, en de beoordeling van de initiatieven door de inspectie wordt hier ook op aangepast. Op die manier wordt beter aangesloten op de stichtingssystematiek zoals die die voor bekostigde

Dank!

kan wel de mij insturen
over een sekketisch bijdrage

scholen geldt, en is voor alle betrokkenen zo snel mogelijk helder of het voorstel al dan niet kans van slagen heeft.

Datum
16 augustus 2022

Het maken van een wetsvoorstel (incl. parlementaire behandeling) kost gemiddeld twee jaar. Mogelijk zou een beknopt wetsvoorstel tot een korter tijdspad kunnen leiden, maar dat is vooraf niet goed te zeggen. U kunt aankondigen dat u werkt aan een aanpassing en tegelijkertijd (tot inwerkingtreding van de wet) inzetten op management by speech: particuliere scholen worden nu weliswaar nog niet beoordeeld voordat ze zijn gestart, maar kort daarna komt de inspectie wel langs. Als dan blijkt dat een school niet aan de eisen voldoet, kan dat betekenen dat een initiatief snel weer moet stoppen, omdat er niet aan de leerplicht kan worden voldaan. U kunt initiatiefnemers oproepen om zich zo snel mogelijk te melden (en dus niet te wachten tot 4 weken na de start), zodat voor alle betrokkenen zo snel mogelijk helder is of het voorstel kans van slagen heeft.

De consequenties van dit voorstel voor de werkwijze en capaciteit van met name de IvHO en DUO moeten nog nader worden onderzocht. Hierover moet nog met hen worden doorgesproken.

Inzet wetsvoorstel

De kern van het voorstel is dat de inspectie op deze manier eerder op de hoogte komt van de start van de voorbereiding van de eisen die gelden voor B3-scholen wordt voldaan.

In aanvulling hierop zou kunnen worden onderzocht of (en zo ja welke) aanvullende eisen moeten worden gesteld aan B3-scholen. Hierover gaan we graag met u in gesprek. Onze inschatting is dat uitbreiding van de eisen waaraan particuliere scholen moeten voldoen, al snel een (te) grote inbreuk zal maken op de veniefunctie die het particulier onderwijs heeft in het stelsel. De beperkte set eisen die aan het particulier onderwijs wordt gesteld, maakt dat er ook leerlingen naartoe gaan die anders naar verwachting thuis zouden komen te zitten. De inspectie laat ook weten dat het huidige instrumentarium in hun optiek toereikend is om eventuele onwenselijke praktijken tegen te kunnen gaan.

De eisen die aan B3-scholen worden gesteld, worden beschouwd als de kern van de eisen die gelden voor bekostigde scholen: de bevoegdheden van leraren moeten bijvoorbeeld overeenkomen met de bevoegdheden van leraren aan bekostigde scholen, en de inrichting van het onderwijs moet overeen komen met de inrichting van het onderwijs aan bekostigde scholen. De eisen op het gebied van burgerschap en sociale veiligheid komen ook al overeen.

Verschillen zijn bijvoorbeeld dat de wettelijke eisen ten aanzien van passend onderwijs niet op particuliere scholen van toepassing zijn. De inspectie gaat wel na of de leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben, deze ook op B3-scholen krijgen om een ononderbroken ontwikkelproces mogelijk te maken. Leerlingen doen geen examen op de school zelf. Ze kunnen staatsexamen doen, maar zijn daar niet toe

kan ik hopen dat
we dit tijdstip een
verscheping vragen om de
inspectie bv middels
aanvulling van het
start co-erast dat
ik kan te maken met een
inval. Zo nu, welke andere
de verscheping zijn
voor de toezicht
dekkend?

verplicht. De Wet medezeggenschap op scholen is op B3-scholen ook niet van toepassing. De referentieniveaus gelden wel, maar de manier waarop de ontwikkeling van de leerling door de school wordt gevolgd, is vrij. Ook zijn er geen beperkingen gesteld aan de ouderbijdrage.

Datum
16 augustus 2022

Toelichting

Nederland kent verschillende typen particuliere scholen: B2-, B3- en B4-scholen. De discussie over de start van particuliere scholen gaat over de zogenoemde B3-scholen. Het kan zowel gaan om basisscholen als om middelbare scholen.¹

De inspectie heeft in het verleden een enkele keer geconcludeerd dat op een particuliere school niet werd voldaan aan de eisen. Dat leidde tot het einde van de betreffende initiatieven. Hoewel de onderwijskundige concepten waarmee particuliere scholen werken soms (sterk) afwijken van die op bekostigde scholen, en het hanteren van dergelijke concepten op bekostigde school ook niet mogelijk zou zijn, zien we vanuit beleid geen risico's (bijvoorbeeld op het gebied van burgerschap of sociale veiligheid) die niet met de huidige set eisen zouden kunnen worden tegengegaan. Wel zien we een stijging van het aantal particuliere scholen. Hier is geen onderzoek naar gedaan, maar de inspectie duidt de groei aan de hand van twee groepen: een groep leerlingen met een zorgbehoefte, waaraan - in de optiek van hun ouders - onvoldoende invulling wordt gegeven in het bekostigd onderwijs onvoldoende wordt ingevuld, en een groep ouders met weerstand tegen overheidsbeleid.

Voor de zomer hebt u, naar aanleiding van de berichtgeving over nieuw te starten particuliere scholen, gekozen voor de volgende woordvoeringlijn, die iets is aangepast naar aanleiding van uw reactie op de nota:

- In principe is iedereen in Nederland vrij om een school op te richten. Maar het moeten wel goede scholen zijn. Ook als het om particulier onderwijs gaat.
- De Renaissancescholen bewandelen twee sporen: aan de ene kant hebben ze aangekondigd dit schooljaar te starten met particulier onderwijs, aan de andere kant hebben ze zich aangemeld om scholen te stichten met overheidsgeld.
- In beide gevallen geldt dat er goed onderwijs moet worden gegeven, omdat ze les willen geven aan leerplichtige kinderen.
- Dat geldt voor elke vorm van onderwijs, met welke achtergrond dan ook.
- Daarom wil ik dat bij particulier onderwijs vóóraf wordt beoordeeld of de school goed onderwijs gaat geven, zoals we ook doen bij scholen die overheidsgeld willen. We zijn nu aan het onderzoeken op welke manier we dit gaan vormgeven.

Dit deel
Zorgvuldig
Tmen. TBT

¹ Deze aanduiding verwijst naar de onderdelen b2 t/m b4 van artikel 1 van de Leerplichtwet 1969. B2-scholen ontvangen geen bekostiging, maar lijken wel sterk op reguliere vo-scholen: alle reguliere examenregels zijn van toepassing. B4-scholen zijn internationaal. Op deze scholen wordt toezicht gehouden vanuit het buitenland.

Datum
16 augustus 2022

- Voor scholen die overheidsgeld willen, hebben we al een toegangspoor. De Inspectie van het Onderwijs toetst nieuwe scholen vooraf aan verschillende eisen voor goed onderwijs, zoals de invulling van de wettelijke opdracht om leerlingen kennis en respect bij te brengen over de basiswaarden van de democratische rechtsstaat. De school moet daaraan voldoen, anders mag de school niet gesticht worden.
- Voor de particuliere scholen die nu beginnen, maakt dit geen verschil. Maar omdat zij leerplichtige kinderen les willen geven, zal de inspectie daar zo snel mogelijk na de start komen controleren. Als er geen goed onderwijs wordt gegeven en als leerlingen er niet veilig zijn, worden de scholen niet officieel erkend en moeten de kinderen naar een andere school.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
n.v.t.

TER BESLUITVORMING

Aan: MPVO

Primair Onderwijs

Van

Phone Privacy

Datum

29 augustus 2022

Referentie

33885545

Bijlagen

nota

Reactie op uw opmerkingen bij voorstel toegangspoort
nieuwe b3-scholen

Aanleiding

Op 19-08 ontving u een nota met een voorstel voor een toegangspoort voor
nieuwe particuliere scholen (b3-scholen). Bij deze nota vroeg u:

- of u hangende het wetstraject een verscherping kon vragen aan de
inspectie (bijv. door met een aanwijzing de inspectie te verzoeken voor
start kennis te maken met een initiatief), en zo nee, welke andere opties
voor verscherping dan voor de tussentijd denkbaar zijn;
- of wij u konden informeren over een realistisch tijdpad voor het
wetsvoorstel.

Geadviseerd besluit

We adviseren u om in te zetten op de opties 1 en 2a. Na akkoord kunnen wij aan
de slag met informatievoorziening en kan een gesprek met de IGO gepland
worden.

Kernpunten

- Een toegangspoort voor de start van nieuwe b3-scholen (met
mogelijkheid om initiatief tegen te houden) is **alleen mogelijk** met een
wetswijziging. We kunnen dat niet zonder wetswijziging al gaan doen.
- We hebben wel een aantal andere opties die samenhangen met de
verschillende fasen rond de start van een b3-school. Die zijn hieronder
weergegeven. Stap 1 is toegespitst op wat we van initiatiefnemers
vragen, de stappen 2 en 3 gaan over wat de inspectie kan doen.

Stap 1: voordat een nieuwe b3-school start

- We kunnen in informatievoorziening benadrukken dat het van belang is
dat scholen zich al voor de start of in ieder geval zo snel mogelijk
aanmelden.
- **Snellere melding maakt het mogelijk voor de inspectie om in sommige
gevallen al voor de start een gesprek met nieuwe initiatieven te voeren.
Bij snellere melding na de start van de school kan de inspectie sneller van
start gaan met de beoordeling.**
- Vroeger melden dan wat wettelijk vereist is, kan alleen op basis van
vrijwilligheid.
- U kunt hierbij ook de huidige aanpak benadrukken, namelijk dat de
inspectie op dit moment al vrij snel langskomt nadat een initiatief zich
heeft gemeld. Als dan blijkt dat een school niet aan de eisen voldoet, kan
dat betekenen dat een initiatief snel weer moet stoppen, omdat er niet
aan de leerplicht kan worden voldaan.

Verzoek om te verhelderen dit
moet te laten lopen in
Verzamelwet. Ik vind
Zie Jagen: het is waar dat de wet
herstelt. 2 sm.

Wie heeft die
hand. is dat bij
wet of bij Beleidsregel
geregeld?

Stap 2: een school is gestart en heeft zich aangemeld

- Voor deze fase kunnen we de inspectie verzoeken om het toezicht waar mogelijk aan te scherpen of de procedure te versnellen, vooruitlopend op het wetsvoorstel. Dit verzoek kan bijvoorbeeld worden gedaan in een gesprek met de IGO (optie 2a). Een eventuele andere werkwijze van de inspectie moet overigens wel passen binnen de onderzoekskaders. Anders is een wijziging van die kaders nodig.
- Een formeel verzoek kan worden gedaan met een aanwijzing aan de inspectie (optie 2b).
- U kunt een algemene aanwijzing geven over de werkwijze van de inspectie (bijvoorbeeld om de onderzoekskaders te wijzigen, zodat er vaker of sneller wordt langsgedaan bij nieuwe initiatieven) of een specifieke aanwijzing om bij een net gestarte school langs te gaan.
- Gegeven het feit de inspectie al zo snel mogelijk bij nieuwe b3-scholen op bezoek gaat, en men ook volgens de parlementaire geschiedenis terughoudend moet zijn met een aanwijzing, is hier volgens ons geen noodzaak voor en raden we u deze optie af.

Stap 3: de inspectie beoordeelt de school

- Als gevolg van de opties bij stappen 1 en 2 sluit een school waar zorgen over zijn, vanwege het vroegere gesprek met de inspectie, iets eerder dan in de huidige praktijk (maar wel na de start).
- Verder zijn de mogelijke consequenties van snellere 'toetsing' binnen het huidige wettelijke kader beperkt. De inspectie kan sneller in contact treden met initiatiefnemers als die zich melden, maar de totstandkoming van een b3-school kan binnen de huidige wet- en regelgeving voorafgaand aan de start niet formeel worden tegengegaan.

Hoe snel kan een school daarna weer in procedure? Kan dat bijvoorbeeld direct de dag erna al in theorie?

Tijdpad

In onderstaande tabel is de tijd weergegeven die naar verwachting nodig is om een aantal (verplichte) stappen in een wetstraject te zetten, mits dit thema wordt beschouwd als een prioritair dossier. OCW kan op een gegeven moment echter niet meer rechtstreeks sturen op het tijdpad. De Raad van State heeft bijvoorbeeld geen formele termijn waarbinnen het advies gereed moet zijn, en het moment waarop een voorstel in de Kamers behandeld wordt hangt af van hun agenda. Of de onderstaande planning gehaald wordt, is daarom niet vooraf te zeggen.

Fase	Gereed
Interne voorbereiding (startnota en ontwerpfase)	Dec 2022
Consultatie en toetsing	April 2023
Voorportaal/ministerraad	Juni 2023
Raad van State	Okt 2023
Tweede Kamer	Feb 2024

Het zou mogelijk zijn de noemer technisch wel in een veramwet te verduidelijken zijn. Sluit aan bij huidige discussie.

Zou dit nogal vroeg zijn

Datum
29 augustus 2022

Eerste Kamer	April 2024
Afronding en inwerkingtreding	Aug 2024

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 30155, 9700 LG Groningen

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. **Phone Privacy** (DGPV)
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Contact

Phone Privacy

Uw brief van
30 maart 2023

Uw kenmerk
Niet bekend

Onze referentie
HD.023.071

Bijlagen
Bijdrage Ivho

Datum 29 juni 2023

Betreft: UT i.v.m. wetsvoorstel aanpassing oprichting B3-scholen en wegnemen
hardvochtigheden (verzamelwet IV)

Geachte **Phone Privacy**

Met uw brief van 30 maart 2023 heeft u DUO gevraagd om een uitvoeringstoets uit te brengen op het concept wetsvoorstel, op het terrein van het funderend onderwijs, in verband met aanpassing van het toezicht rondom oprichting van bepaalde, niet bekostigde, scholen en het wegnemen van hardvochtigheden in het voortgezet speciaal onderwijs en het praktijkonderwijs.

Conclusie van DUO

In het wetsvoorstel zijn bepalingen opgenomen die uitvoeringsgevolgen met zich brengen, maar voor DUO uitvoerbaar zijn. Tevens heeft DUO geconstateerd dat er mogelijk een risico is van misbruik of oneigenlijk gebruik (M&O) bij de bekostiging met betrekking tot nieuwkomers in het praktijkonderwijs. In de beslisboom 'statustoekenning VO voor nieuwkomers' is een harde controle opgenomen: een nieuwkomer kan niet bekostigd worden als in het eerste jaar praktijkonderwijs, of leerwegondersteunend onderwijs wordt gevolgd. In het huidige wetsvoorstel zal echter voor een nieuwkomer, die praktijkonderwijs volgt, zowel nieuwkomers bekostiging als extra bekostiging voor praktijkonderwijs worden toegekend. DUO heeft met uw medewerkers overleg gehad over het risico van mogelijk oneigenlijk gebruik. Resultaat is dat de regeling 'aanvullende bekostiging eerste opvang nieuwkomers VO' wordt aangepast. Hier wordt dan geregeld, dat het niet mogelijk is, dat een leerling op praktijkonderwijs straks nieuwkomers bekostiging kan ontvangen.

De tekstuele opmerkingen en vragen van DUO zijn in bijlage 1 opgenomen.

Inhoud wetsvoorstel

Met dit wetsvoorstel worden de volgende zaken geregeld:

1. Het wetsvoorstel regelt dat initiatiefnemers voor particuliere (B3) scholen verplicht worden om twaalf weken voorafgaand aan de beoogde aanvang van het onderwijs daarvan melding te doen aan de Minister. Bij de melding dient het voorgenomen beleid ten aanzien van het burgerschapsonderwijs, het veiligheidsbeleid en de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling te worden overlegd. De inspectie kan vervolgens, voordat de school daadwerkelijk van start gaat, toetsen of de school zal voldoen aan de eisen. Alleen als aantoonbaar uit het beleid of het overleg met de school volgt dat de school niet zal kunnen voldoen aan de eisen, besluit de inspectie dat het initiatief de status van school niet heeft. Alleen het moment waarop de toets plaatsvindt wordt gewijzigd, aan de toets zelf verandert dit voorstel niets.

Er worden twee hardvochtigheden weggenomen:

2. De eerste hardvochtigheid is de regel dat leerlingen, in het voortgezet speciaal onderwijs met uitstroomprofiel dagbesteding, de school moeten verlaten aan het einde van het schooljaar waarin de leeftijd van 20 jaar wordt bereikt. Voor sommige leerlingen, bijvoorbeeld nieuwkomers die op latere leeftijd in het Nederlandse onderwijssysteem instromen, kan het onevenredig hard uitpakken om het voortgezet speciaal onderwijs te moeten verlaten, zodra zij 20 jaar oud zijn geworden. Voor deze leerlingen kan een extra jaar onderwijs namelijk borgen, dat zij beter voorbereid worden op het maatschappelijk leven, en een vorm van dagbesteding die beter past bij hun mogelijkheden. De inspectie krijgt daarom de bevoegdheid, om in uitzonderlijke gevallen, toe te staan dat een leerling die de leeftijd van twintig jaar heeft bereikt, een jaar langer voortgezet speciaal onderwijs kan volgen in het uitstroomprofiel dagbesteding.
3. De tweede hardvochtigheid die wordt weggenomen, betreft de mogelijkheid van nieuwkomers om tot het praktijkonderwijs te worden toegelaten. Nu dient een leerling altijd eerst een volledig jaar regulier voortgezet onderwijs gevolgd te hebben. De achtergrond hiervan is dat de beoordeling of een leerling gebaat is bij praktijkonderwijs, niet goed kan plaatsvinden als er sprake is van een taalachterstand. Voor een beperkte groep leerlingen, die het Nederlands wel voldoende machtig is, kan deze regel hardvochtig uitpakken. Het kan voor deze leerlingen passender zijn om direct het praktijkonderwijs te volgen, omdat dit beter aansluit bij hun capaciteiten. Als een nieuwkomer een jaar

lang niet naar het praktijkonderwijs gaat, terwijl hij wel goed Nederlands spreekt, betekent dat immers dat de leerling een jaar onderwijs volgt dat niet wordt verzorgd op het geëigende niveau. Met dit wetsvoorstel worden scholen in de gelegenheid gesteld, een aanvraag voor een toelaatbaarheidsverklaring in te dienen voor nieuwkomers die de Nederlandse taal voldoende machtig zijn.

Reactie Inspectie van het Onderwijs en Accountantsdienst Rijk

In het kader van het geïntegreerde toezicht is deze uitvoeringstoets ook uitgezet bij de Inspectie en de ADR. De ADR heeft geen reactie geleverd. De uitgebreide reactie van de Inspectie is als bijlage onderaan deze brief gevoegd.

Consequenties voor DUO

1. Als gevolg van de voorgestelde wijzigingen van artikel 5 van de Wet op het primair onderwijs, artikel 7 van de Wet primair onderwijs BES en artikel 3.27 van de Wet voortgezet onderwijs 2020 (zie artikel II, artikel II, en artikel IV, onderdeel B) die betrekking hebben op de aanpassing oprichting B3 scholen wordt de huidige procedure rond de start van B3-scholen aangevuld met de verplichting om *vooraf* een melding te doen. Voortaan dienen ook de volgende zaken te worden meegezonden bij de melding:

- de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;
- een uiteenzetting van het voorgenomen beleid ten aanzien van burgerschapsonderwijs in het beoogde schoolplan en het veiligheidsbeleid.

Deze wijziging leidt tot extra werk in de controlewerkzaamheden bij DUO en Inspectie. De afdeling DUO/OI/BKP/Productie 1 (voorheen OND/ODS) beoordeelt de melding op volledigheid en IvhO constateert of er voldaan is aan de eisen/verwachtingen (inclusief een fase van hoor en wederhoor) en meldt dit na rapportage aan de school.

De extra werkzaamheden zijn gering en worden opgenomen in de going concern.

2. De wijziging van artikel 39 van de Wet op de expertisecentra, waardoor leerlingen ook na hun 20^e nog onderwijs kunnen volgen en dus ook recht hebben op de tegemoetkoming scholieren. De regel is dat leerlingen, in het voortgezet speciaal onderwijs met 'uitstroomprofiel dagbesteding', de school moeten verlaten aan het einde van het schooljaar, waarin de leeftijd van 20 jaar wordt bereikt. Voor sommige leerlingen pakt deze regel niet goed uit. Voor deze leerlingen wordt het toegestaan om een jaar langer voortgezet speciaal onderwijs te volgen in het 'uitstroomprofiel dagbesteding'. Het wetsvoorstel verruimt de verlenging voor deze scholieren tot het einde van het schooljaar waarin de scholier 21 jaar wordt. De verlenging wordt telkens voor de duur van één jaar afgegeven. De inschrijving voor het betreffende

schooljaar wordt door de onderwijsinstelling aan het ROD aangeleverd. Voor de verlengde periode komt de scholier in aanmerking voor tegemoetkoming scholieren.

Consequenties voor TS-Innen

De regeling heeft consequenties voor de directie Onderwijsvolgers (OVG), afdeling TS-Innen. Bij invoering van het wetsvoorstel op 1 augustus 2024 zullen een aantal aanpassingen in de 'aanvraag Tegemoetkoming' en het 'wijzigingsproces scholier' moeten worden gerealiseerd. De medewerker die de aanvraag of wijziging behandelt, controleert of de scholier ingeschreven staat aan een VSO-onderwijsinstelling met 'uitstroomprofiel dagbesteding'. Als de scholier aan de voorwaarden voldoet, wordt de verlenging toegekend, waarna de tegemoetkoming wordt toegekend.

Kosten

De ontwikkeluren van de aanpassingen bedragen 150 uren. De doorlooptijd is maximaal 2 maanden.

Communicatie

De VSO-scholieren moeten worden geattendeerd op de mogelijkheid om de verlenging van inschrijving en tegemoetkoming aan te vragen. Deze informatie moet op de website worden vermeld. Ook is het wenselijk om de scholen te informeren over de wijziging.

De DUO medewerkers moeten op de hoogte worden gesteld van de nieuwe regels.

3. De toevoeging derde lid bij artikel 2.30 van de WVO 2020 leidt ertoe dat er een uitzondering mogelijk wordt gemaakt voor nieuwkomers, die het Nederlands kennelijk voldoende machtig zijn. Deze bepaling heeft gevolgen voor zowel bekostiging als voor statustoekenning. De impact zit in het wegnemen van de hardvochtigheid, met betrekking tot de mogelijkheid van nieuwkomers, om tot het praktijkonderwijs te worden toegelaten. In de 'beslisboom statustoekenning VO voor nieuwkomers' is een harde controle opgenomen: je kunt niet bekostigd worden als nieuwkomer in het eerste jaar op praktijkonderwijs of leerwegondersteunend onderwijs. DUO heeft daarnaast geen handvatten om te kunnen controleren of een nieuwkomer de Nederlandse taal machtig is. Daarom zal deze controle in zijn geheel, dat wil zeggen voor alle nieuwkomers, versoepeld moeten worden, waarbij we wel een zacht signaal willen versturen in deze situatie. Met een zacht signaal kunnen we monitoren hoe vaak het voorkomt. De impact voor statustoekenning is ongeveer 240 uur. Hierbij zal voor zowel PRO als LWOO het huidige afkeursignaal worden omgezet in een attentiesignaal. De extra

werkzaamheden zullen worden geraamd in de uitvoeringstoets van de regeling 'aanvullende bekostiging eerste opvang nieuwkomers VO'.

In deze uitvoeringstoets worden alleen de kosten geraamd van de wijziging van artikel 39 van de Wet op de expertisecentra, waardoor vso leerlingen ook na hun 20e nog eventueel onderwijs kunnen volgen en dus recht hebben op tegemoetkoming scholieren.

Kosten (incidenteel)

	uren	portfolio-inzet €132,- per uur, tarief 2023
ICI ontwikkel-uren van de aanpassingen aanvraag Tegemoetkoming en het wijzigingsproces scholier.	150	€19.800,-
Totaal (afgerond)	150	€20.000,-

De kosten worden ten laste gebracht van de stelpost kleine UT's.

Reactie op de uitvoeringstoets

Ik verzoek u binnen acht weken na ontvangstdatum op deze toets te reageren.

Met vriendelijke groet,
de directeur-generaal van de Dienst Uitvoering Onderwijs,

Phone Privacy

map via mscw

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Digitale minuut

Onderwerp

WET - ID 13361 - Verzamelwet OCW IV

Datum minuut	03-05-2024
Zaaknummer	1197057
Zaakhouder	
Directie	WJZ

Accorderen Phone Privacy	Akkoord 08-04-2024 13:11:47	44662462-v4,45094731-v13
Paraferen Phone Privacy	Akkoord 10-04-2024 16:06:52	44662462-v4,45094731-v13
Accorderen Phone Privacy	Akkoord 15-04-2024 14:30:02	44662462-v4,45094731-v16
Adviseren Phone Privacy	Akkoord 16-04-2024 09:46:59	44662462-v4,45094731-v16
Adviseren Phone Privacy	Akkoord 17-04-2024 10:32:10	44662462-v5,45094731-v18
Paraferen Phone Privacy	Niet akkoord 18-04-2024 06:55:29	Hi, ik snap het dilemma dat jullie schetsen. Om de M een gedegen afweging te laten maken zou ik graag in de overwegingen nog meegenomen zien worden: potentieel preventieve werking van dergelijke maatregel (we hebben te vaak verzucht afgelopen periode 'hadden we maar'), exacte toezeggingen aan TK (volgens mij meerdere malen gedaan) en de relatie met het wetsvoorstel thuisonderwijs. 44662462-v5,45094731-v19 44662462-v5,45094731-v25
Paraferen Phone Privacy	Akkoord 02-05-2024 14:56:14	
Adviseren Phone Privacy	Akkoord 03-05-2024 07:25:24	44662462-v5,45094731-v25

Toelichting

De RvS heeft kritisch geadviseerd over het wetsvoorstel startprocedure b3-scholen. In de Ntb wordt daarom een keuze voorgelegd mbt dit wetsvoorstel: doorgaan of het wetsvoorstel staken. Indien gekozen wordt voor doorgaan is reeds het concept nader rapport bijgevoegd.

Documenten		
Referentie	Titel	Opsteller
44662462	005 - ID 13361 - Nader Rapport RvS (concept) - Wetsvoorstel startprocedure b3 (19 maart).docx	Phone Privacy
45094731	005 - ID 13361 - Ntb Nader rapport- Wetsvoorstel startprocedure b3-scholen (Def).docx	

TER BESLUITVORMING
Aan: MPVO via MOCW

[Handwritten signature]

nota

*gelezen, ik laat de
bestrijding graag over
aan MPVO. Ben
beschikbaar voor
eventueel nader
overleg*

Nader rapport - Advies Raad van State wetsvoorstel
startprocedure b3-scholen en hardvochtigheden pro en
vso

Roet
Wetgeving en Juridische Zaken
Van

Phone Privacy

Datum
27 maart 2024

Referentie
42069385

Bijlagen
1. Nader rapport

Intern OCV afgestemd
PO, VO, WJZ

Aanleiding

Op woensdag 27 september 2023 is het advies van de afdeling Advisering van de Raad van State (hierna: Afdeling) over het wetsvoorstel startprocedure b3-scholen en hardvochtigheden vso en pro vastgesteld. De Afdeling heeft een aantal bezwaren bij het voorstel, en adviseert om het voorstel niet bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal in te dienen, tenzij het is aangepast (dictum: C). De afgelopen maanden zijn we bezig geweest met de beantwoordingen ten aanzien van de kritiekpunten van de Raad van State. Deze nota informeert u over het wetsvoorstel, de knelpunten daarvan, het advies van de Afdeling en de mogelijke lijn van beantwoording. U wordt gevraagd een keuze te maken over het vervolg van het traject over de startprocedure b3-scholen.

S.

Geadviseerd besluit

A MPVO en MOCW: u wordt geadviseerd kennis te nemen van de standpunten van WJZ en de beleidsdirectie en op basis daarvan een keuze te maken over de voortgang van het wetsvoorstel startprocedure b3-scholen. In reactie op het advies van de Raad van State heeft u twee mogelijkheden:

1. Het wetsvoorstel gewijzigd verder in procedure brengen, waarbij de startprocedure voor b3-scholen uit het wetsvoorstel wordt gehaald en alleen wordt doorgegaan met de regeling betreffende de hardvochtigheden;
2. Het wetstraject ongewijzigd voort te zetten.

B MPVO: Indien u kiest voor optie 2, wordt u verzocht akkoord te gaan met de hoofdlijn van de in het bijgaand concept nader rapport neergelegde beantwoording. Het wetsvoorstel zal nadat de motivering is versterkt, dan verder in procedure worden gebracht waarbij het, vanwege het negatieve dictum van de Afdeling Advisering Raad van State eerst wordt getoetst door J&V en vervolgens na uw akkoord via de MR naar de Koning wordt gezonden voor doorgeleiding naar de TK.

[Handwritten signature]

Advies WJZ:

WJZ adviseert u om te kiezen voor optie 1 en het onderdeel B3 uit het wetsvoorstel te halen. Het advies van de Afdeling geeft duidelijk aan dat een theoretische redenering om het grondrecht een school te stichten te

*MP: doorzetten + motivering buiten uit-
werken.*

beperken niet voldoende is. Er zijn geen praktijkvoorbeelden bekend die deze redenering onderbouwen en ook de IvhO geeft aan dat er geen nut of noodzaak toe is. Bedacht moet worden dat deze maatregel een extra drempel opwerpt om een b3-school te stichten, hetgeen een uitoefening is van een grondrecht. Onderbouwing daarvan vergt diepere doordinking dan nu is gebeurd. Onderbouwing voor de noodzaak van dit toezicht vóór de start van de school moet, naar het oordeel van de Afdeling, gevonden worden in de praktijkervaringen, in casus waarin de voorgestelde toezichtsbevoegdheid ernstig werd gemist. De IvhO heeft deze casus niet kunnen aanleveren.

Indien u kiest voor optie 1 kunt u in het nader rapport aangeven dat u de nut en noodzaak van deze maatregel opnieuw en integraal wilt wegen in het licht van de beleidsmaatregelen die zien op het gehele particuliere onderwijs (b2, b3 en b4-school). Dit zal resulteren in een wetsvoorstel dat ziet op een herstructurering van onder andere het toezicht, waarbij specifiek ook gekeken wordt naar het toezicht op particuliere scholen en hoe dit eventueel integraal verbeterd kan worden. Consequentie is dat een regeling inzake de startprocedure b3-scholen wordt uitgesteld. De huidige situatie blijft dan gehandhaafd: opgerichte B3-scholen worden na stichting bezocht door de IvhO en – indien zij niet voldoen aan de eisen die worden gesteld aan b3-scholen, onder andere op het gebied van burgerschap en veiligheid – kan de school in de erkenningsprocedure een bindend negatief advies ontvangen. De b3-school kwalificeert dan niet als 'school' in de zin van de Leerplichtwet 1969. Binnen het reguliere toezicht (na de erkenningsprocedure) kan de IvhO herstelopdrachten geven. Zij staan dus niet met lege handen.

In optie 1 zullen de hardvochtigheden vso pro het enige onderdeel zijn van het wetsvoorstel. Hiermee wordt materieel tegemoet gekomen aan de wens van de Afdeling om dit onderdeel in een zelfstandig traject onder te brengen, hoewel het daar strikt genomen eigenlijk te klein voor is.

Advies beleidsdirectie:

De beleidsdirectie adviseert u om het wetstraject ongewijzigd door te zetten en daarmee te kiezen voor optie 2. Reden van dit advies is het gegeven dat er momenteel geen instrumentarium voorhanden is om b3-scholen die niet voldoen aan de eisen op het gebied van burgerschap en veiligheid tegen te kunnen houden. Dat betekent dat er een risico bestaat dat kinderen een aantal jaren naar een school gaan die anti-democratisch of onveilig is, terwijl de inspectie deze eisen bij bekostigde scholen al toetst voordat de scholen daadwerkelijk van start gaat. Bovendien groeit het aantal b3-scholen gestaag, en is de vraag op welke manier kan worden ingegrepen bij zorgelijke initiatieven de afgelopen jaren meermaals aan de orde geweest in het maatschappelijk debat. Het wetsvoorstel komt ook voort uit de toezegging tijdens de behandeling van het wetsvoorstel uitbreiding bestuurlijk instrumentarium. De minister zei

in reactie op een verzoek daartoe van het lid Westerveld (GL) toe te onderzoeken hoe de poortwachtersfunctie bij de niet-bekostigde scholen zou kunnen worden versterkt, zodat kan worden ingegrepen bij zorgelijke signalen. Hoewel het geenszins de bedoeling is om een hoge drempel op te werpen voor nieuwe initiatieven, kan met dit voorstel wel tegemoetgekomen worden aan de wens om eerder te weten wat de plannen van een initiatief precies zijn. De afgelopen periode is dat een aantal keren een black box geweest. Voordat leerlingen onderwijs volgen op de nieuwe school kan met dit voorstel door de inspectie een eerste beeld worden gevormd van de vraag of aan een zeer beperkte set wettelijke vereisten wordt voldaan. Als het beleid van de initiatiefnemer op het gebied van burgerschap of veiligheid niet op orde is, kan dan (nog) geen onderwijs worden verzorgd. Het doel van dit wetsvoorstel is om in de zeer uitzonderlijke gevallen waarin dit problematisch zou zijn te kunnen voorkomen dat leerlingen onderwijs volgen op een school die niet veilig is, of waar burgerschap niet op orde is. Het voorstel betreft weliswaar een zeer beperkte en terughoudende toets, maar creëert wel een mogelijkheid om in te grijpen die we nu in het geheel niet hebben.

Kernpunten

Inhoud wetsvoorstel:

- Kern van het wetsvoorstel is de aanpassing van de startprocedure van een specifiek type niet-bekostigde scholen (b3-scholen). De zogenoemde b3-scholen zijn Nederlandse particuliere scholen zonder examenbevoegdheid. In het huidige stelsel wordt niet vooraf door de inspectie getoetst of zo'n school aan de minimale wettelijke eisen zal gaan voldoen. Een dergelijke toets is er wel bij het bekostigde onderwijs.
- Het wetsvoorstel regelt dat initiatiefnemers van b3-scholen voortaan twaalf weken voor de start van het onderwijs een melding moeten doen. Bij de melding dient het voorgenomen beleid ten aanzien van het burgerschapsonderwijs, het veiligheidsbeleid en de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling te worden overlegd. De inspectie kan vervolgens, voordat de school daadwerkelijk start, toetsen of de school voldoet aan de wettelijke vereisten. Het betreft een terughoudende toets.
- Daarnaast neemt het wetsvoorstel twee hardvochtigheden weg ten aanzien van het praktijkonderwijs (pro) en het voortgezet speciaal onderwijs (vso) door het introduceren van een afwijkmogelijkheid. Hiermee wordt gevolg gegeven aan een deel van de uitkomst van de inventarisatie van hardvochtigheden op het terrein van OCW-wetgeving.

Hoofdlijn advies van de Afdeling van de Raad van State:

- A) De Afdeling maakt opmerkingen over de invoering van voorafgaand toezicht op b3-scholen, aangezien daarmee de vrijheid van schoolstichting wordt beperkt. In dit verband ontbreekt een dragende motivering over de

noodzaak, proportionaliteit en de uitvoerbaarheid. Ook merkt de Afdeling op dat de toetsingscriteria te ruim zijn. De Inspectie zou namelijk ook aan wettelijke eisen kunnen toetsen (dus ruimer dan veiligheid en burgerschap) ten aanzien waarvan de school geen stukken hoeft te overleggen.

- B) Daarnaast wijst zij erop dat tussen de twee verschillende onderdelen van het wetsvoorstel (b3 en hardvochtigheden vso pro) de samenhang ontbreekt en adviseert zij het onderdeel hardvochtigheden in een afzonderlijk wetsvoorstel in procedure te brengen.

Toelichting

Knelpunten startprocedure b3-scholen (onderdeel A):

- Er hebben zich nog geen concrete casussen voorgedaan waarin een b3-school is gestopt naar aanleiding van bevindingen op het gebied van veiligheid of burgerschap. De nut en noodzaak van de voorgestelde maatregel kan daarom niet worden onderbouwd met bestaande casuïstiek. Concreet heeft de Inspectie binnen het po en vo in de erkenningsprocedure van een b3-school in de zin van de leerplichtwet in 2022 3 keer negatief geadviseerd op een totaal van 33 procedures en in 2023 3 keer negatief geadviseerd op een totaal van 19 erkenningsprocedures. Deze negatieve adviezen zagen niet op de eis van burgerschap en veiligheid, waar dit wetsvoorstel over gaat, maar hoofdzakelijk op een gebrek aan bevoegde docenten. De Inspectie geeft aan weinig problemen te ervaren met de stichting van b3-scholen, ook niet ten aanzien van de eisen van burgerschap en veiligheid.
- Daar komt bij dat, hoewel het bij b3-scholen gaat om een divers onderwijsaanbod, minder dan 1% van de leerlingen in Nederland naar een particuliere school gaat (waaronder ook de b2- en de b4-scholen). De omvang van de situatie is dus erg klein.
- Daarnaast geeft de Inspectie in ambtelijk overleg aan dat dit wetsvoorstel waarschijnlijk ook in de toekomst beperkt zal helpen bij het voorkomen van het starten van b3-scholen die niet voldoen aan de burgerschapseis, omdat op papier gemakkelijk voldaan kan worden aan de gestelde eisen, terwijl na de start van de school kan blijken dat in de praktijk anders gehandeld wordt. Kanttekening hierbij is dat aanvragen voor nieuwe bekostigde scholen sinds de wet Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen ook getoetst worden op hun burgerschapsplannen, en dat hier ook scholen op worden afgewezen. Deze toets is in de praktijk dus geen wassen neus, maar een onderdeel waar serieus naar gekeken wordt.
- Het enige praktisch nut van het vervroegen van het toetsmoment voor de Inspectie, waardoor de Inspectie eerder betrokken is bij de gesprekken, is te dun om een zodanige beperking van de vrijheid van stichting te rechtvaardigen. Bovendien is op basis van de gesprekken met de Inspectie de inschatting dat dit vervroegde toetsmoment in de praktijk

weinig effect sorteert. De Inspectie heeft naar eigen zeggen goed zicht op de initiatieven en voert gesprekken met de desbetreffende initiatiefnemers, regelmatig ook al voor de start van de b3-school.

- Tegelijkertijd zien we een groei van het aantal particuliere scholen. De start van specifieke scholen leidde de afgelopen jaren in sommige gevallen al tot maatschappelijke onrust. Te denken valt bijvoorbeeld aan de discussie in de media en in de Tweede Kamer rond de start van de Renaissance-school, die gelieerd is aan het Renaissance Instituut en Forum voor Democratie. Ook ontstond er onrust toen [redacted] oud-bestuurder van [redacted] *Phone Privacy* zijn voornemen naar buiten bracht om een particuliere school te starten.¹ De inspectie oordeelde dat op de Renaissanceschool aan de eisen wordt voldaan. Dhr. [redacted] heeft zijn aanvraag ingetrokken.
- Daarnaast is het wetsvoorstel waarborgen thuisonderwijs in ontwikkeling. Dit wetsvoorstel heeft betrekking op leerlingen die zijn vrijgesteld van de leerplicht op grond van artikel 5 lid b van de Leerplichtwet 1969, en van wie de ouders dus gewetensbezwaren hebben tegen de richting van elke school in de buurt. Voor de zomer wordt een Kamerbrief aan u voorgelegd met daarin de voorgestelde route voorwaarts met betrekking tot dit wetsvoorstel, ook in het licht van de moties die over dit onderwerp zijn ingediend. Wanneer de eisen voor het geven van thuisonderwijs aan deze groep leerlingen worden aangescherpt, zouden de ouders hun toevlucht kunnen nemen tot het stichten van een B3 school. Nu al zien we dat de gemiddelde B3 school erg klein is, en er al veel sprake zou kunnen zijn van verkapt thuisonderwijs waarbij aan enkel de kinderen uit het eigen gezin en/of enkele kennissen les wordt gegeven. Voorkomen dat het B3 onderwijs een soort sluiproute wordt (of blijft) om thuisonderwijs te gaan geven lijkt gewenst. Wanneer mensen die een B3 school op willen richten hier tenminste aan de voorkant goed over na moeten denken en de plannen op papier moeten zetten, is de kans op misbruik van deze mogelijkheid kleiner.
- Het wetsvoorstel komt voort uit de toezegging van uw ambtsvoorganger tijdens de behandeling van het wetsvoorstel uitbreiding bestuurlijk instrumentarium. Hij zei toe in reactie op een verzoek daartoe van het lid Westerveld (GL) te onderzoeken hoe de poortwachtersfunctie bij de niet-bekostigde scholen zou kunnen worden versterkt, zodat kan worden ingegrepen bij zorgelijke signalen. Later dat jaar is de wetswijziging aan de Kamer toegezegd in een brief waarin de ontwikkelingen worden geschetst rond nieuw te stichten bekostigde scholen. Aanleiding voor die brief waren de wijzigingen die in de stichtingsprocedure voor bekostigde scholen zijn aangebracht met de wet Meer Ruimte voor Nieuwe scholen.

¹ [Aanscherping van het burgerschapsvereiste bij nieuwe scholen: betere borging van de democratische rechtsstaat? - Nederland Rechtsstaat en Omstreden oud-bestuurder richt islamitische privéschool op in Den Haag - Omroep West](#)

In september 2023 vroeg Kamerlid Phone Privacy naar de stand van zaken van het wetsvoorstel in een schriftelijk overleg. Aanleiding voor dat schriftelijk overleg was een brief waarin aanscherpingen voor particulier onderwijs en thuisonderwijs zijn aangekondigd. U hebt op haar vraag geantwoord dat het wetsvoorstel bij de Raad van State lag, en dat het moment van aanbidding aan uw Kamer afhankelijk zou zijn van het advies van de Raad van State en van de keuzes die de Kamer ten aanzien van de behandeling van het wetsvoorstel zou maken.

- Initiatiefnemers zijn nu nog niet verplicht om zich voorafgaand aan het verzorgen van onderwijs bij de inspectie te melden en doen dat ook niet altijd. De beleidsmatige inschatting is dat deze ontwikkeling zal doorzetten. Ondanks het gebrek aan casuïstiek is het advies vanuit de beleidsdirecties om het instrumentarium zo snel mogelijk aan te passen en op deze ontwikkeling aan te laten sluiten.
- Met het bestaan van knelpunten in de praktijk blijft enkel over een principiële argumentatie vanuit het idee dat het recht op onderwijs van kinderen zoveel mogelijk moet worden beschermd. Deze motivering lag ook ten grondslag aan het voorstel zoals het aan de Afdeling is aangeboden. De Afdeling vond deze argumentatie niet voldoende om de beperking van de vrijheid van stichting te rechtvaardigen en nadere gesprekken met de Inspectie hebben die theoretische argumentatie niet kunnen versterken. Het nut en de noodzaak van het wetsvoorstel zullen in het parlement waarschijnlijk een belangrijk punt van discussie zijn, in het bijzonder onder de confessionele partijen in verband met de beperking van de vrijheid van onderwijs.

Hoofddijn van beantwoording startprocedure b3-scholen (onderdeel A):

Indien u ervoor kiest om het wetsvoorstel door te zetten, is de hoofddijn van beantwoording in het nader rapport dan als volgt.

- De beperking van de onderwijsvrijheid is gerechtvaardigd in het licht van het recht van ieder kind op onderwijs dat voldoet aan de minimale eisen van de burgerschapsopdracht en het veiligheidsbeleid.
- Dat zwaarwegende belang is onder het huidige stelsel nog onvoldoende geborgd. Het ontbreken van een toets vooraf vergroot immers het risico dat kinderen lange tijd ondermaats onderwijs krijgen en uiteindelijk moeten overstappen naar een andere school.
- De inbreuk op de onderwijsvrijheid is daarbij beperkt. Er worden immers geen nieuwe kwaliteitseisen voorgesteld en de Inspectie zal slechts terughoudend toetsen.
- Het wetsvoorstel kan in die zin worden beschouwd als proportioneel en noodzakelijk. Dit zal in de toelichting worden verduidelijkt.
- Het punt van de Afdeling over de te ruime reikwijdte van de toetsingscriteria is juist. Dat nemen we over. De tekst van het wetsvoorstel zal worden aangepast, zodat de toetsingscriteria van de Inspectie aansluiten op de inhoud van de door nieuwe scholen te overleggen stukken.

Hoofdpijn van beantwoording hardvochtigheden pro en vso (onderdeel B):

- De Afdeling adviseert de onderdelen afzonderlijk in procedure te brengen.
- Mocht u met het wetsvoorstel door willen gaan is het voorstel om dit advies van de Afdeling niet over te nemen en het onderdeel over de hardvochtigheden in het pro en vso samen met de startprocedure van de b3-scholen in procedure te brengen. De reden daartoe is dat het wijzigingen betreffen die dermate klein van aard zijn dat deze op zich geen zelfstandig wetsvoorstel rechtvaardigt.
- Indien u de voortgang van het wetsvoorstel omtrent de startprocedure van b3-scholen staakt, zullen de hardvochtigheden in het pro en vso wel verder als zelfstandig wetsvoorstel in procedure worden gebracht omdat er op dit moment geen ander voorstel is waarin dit onderwerp mee kan liften. Het nader rapport bij dat beperkte wetsvoorstel zal dan ingaan op het schrappen van het onderdeel over de startprocedure b3-scholen, waarbij zal worden aangegeven dat dit onderwerp zal worden betrokken in het traject inzake maatregelen inzake het hele particuliere onderwijs.

Betrokkenheid MOCW

- Het voorstel regelt een aanpassing van het toezicht op de totstandkoming van b3-scholen in het primair en voortgezet onderwijs. Het voorstel valt daardoor deels binnen de portefeuille van MOCW, aangezien regels worden gesteld over de taak van de Inspectie van het onderwijs.

Bijlage

Onderstaand treft u aan:

- A) schematische weergave adviespunten, beantwoording en knelpunten;
- B) schematische weergave planning; en
- C) beschrijving krachtenveld.

A. Schematische weergave adviespunten, beantwoording en knelpunten

Advies Afdeling	Voorstel beantwoording	Knelpunten
De Afdeling adviseert de passages in de toelichting die zien op de vrijheid van stichting aan te passen waarbij de noodzaak en de proportionaliteit van de startprocedure dragend worden gemotiveerd.	De toelichting zal worden aangevuld waarbij de noodzakelijkheid en proportionaliteit voor zover mogelijk sterker wordt onderbouwd. Noodzakelijkheid wordt sterker onderbouwd door de nadruk te leggen op het belang van onderwijs dat voldoet aan de minimale eisen van de burgerschapsopdracht en veiligheid. Proportionaliteit door te benadrukken dat het gaat om een terughoudende toets.	Nut en noodzaak is niet te onderbouwen met bestaande casuïstiek. Het gaat veel meer om een preventieve maatregel.
De Afdeling adviseert de uitvoerbaarheid van de startprocedure aannemelijk te maken en artikel 8, lid 3a, van de WPO als toetsingsmaatstaf te schrappen.	De toelichting zal worden aangepast waarbij de onderbouwing ten aanzien van de uitvoerbaarheid wordt versterkt door een vergelijking te maken met de zelfde procedure in het bekostigd onderwijs. Artikel 8, lid 3a, komt te vervallen.	De Inspectie heeft aangegeven in haar uitvoeringstoets dat het slechts gaat om een beperkte papieren toets en dat zij initiatieven vaak al in beeld heeft.
De Afdeling adviseert het voorgestelde artikel 11b, achtste lid, van de WOT te beperken tot de eisen die samenhangen met de inhoud van de melding	De eisen in art. 11b, achtste lid, van de WOT worden beperkt tot de inhoud van de melding.	Geen.
De Afdeling adviseert het onderdeel van de hardvochtigheden in een	Het advies wordt niet overgenomen. Het onderdeel over de hardvochtigheden vso	Geen.

Datum
27 maart 2024

zelfstandig wetsvoorstel in procedure te brengen.	en pro is dermate klein van aard dat dit geen zelfstandig wetsvoorstel rechtvaardigt. Indien het onderdeel van de b3-scholen wordt gestaakt zal dit wel verder in procedure worden gebracht.	
---	--	--

B. Planning

A) Startprocedure b3-scholen

Indien u akkoord gaat met voortzetting van het wetstraject ten aanzien van het onderdeel van de aanpassing van startprocedure b3-scholen, dan ziet de planning er globaal als volgt uit:

Wetgevingstoets min J&V	15 mei
Nader rapport tas MPVO/MOCW voor akkoord MR	29 mei
Behandeling ministerraad	14 juni
Aanbieding TK*	20 juni
Behandeling TK*	juni – oktober (zomerreces)
Aanbieding EK*	November
Behandeling EK*	November – januari
Inwerkingtreding	Augustus 2025

*Termijnen zijn afhankelijk van agendering Tweede Kamer en Eerste Kamer.

NB: indien u er voor kiest het onderdeel van de startprocedure b3-scholen te staken zullen de hardvochtigheden pro en vso als zelfstandig wetsvoorstel doorgaan. In dat geval wordt gestreefd naar 1 januari 2025 als inwerkingtredingsdatum.

C. Krachtenveld

- Politieke context:
 - Tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel uitbreiding bestuurlijk instrumentarium onderwijs in de Tweede Kamer heeft voormalig Minister **Phone Privacy** toegezegd te willen onderzoeken of en, zo ja, op welke manier de poortwachtersfunctie bij de niet-bekostigde scholen zou kunnen worden versterkt, zodat kan worden ingegrepen bij zorgelijke signalen. Deze toezegging heeft uw ambtsvoorganger gedaan n.a.v. vragen van **Phone Privacy** (GL). De voorgestelde wijzigingen geven invulling aan deze toezegging.
 - In zijn algemeenheid geldt dat door verschillende partijen het particulier onderwijs snel uit zijn verband wordt getrokken: het

zou gaan om enkel hele dure, exclusieve scholen, waar steeds meer kinderen naartoe gaan. Met name voor de groep b3-scholen is dat beeld onjuist. Zoals eerder genoemd in de nota gaat het in de praktijk om een heel divers onderwijsaanbod en hoewel sprake is van groei, gaat nog altijd minder dan 1% van de leerlingen in Nederland naar een particuliere school (waaronder ook de b2- en de b4-scholen).

- De confessionele partijen zijn in het licht van de vrijheid van onderwijs zeer kritisch op het voorstel. Een ander deel van de Kamer is juist kritisch op de beperkte set eisen aan en het toezicht op particulier onderwijs.
- Uitvoering:
 - DUO en de Inspectie hebben beide aangegeven dat het voorstel uitvoerbaar is. De Inspectie is zoals eerder genoemd wel zeer kritisch t.a.v. nut en noodzaak van het voorstel.
- Financiële context:
 - De financiële gevolgen van dit voorstel zijn zeer beperkt en lopen deels mee in de referentieraming en de bestaande budgetten voor voortgezet speciaal onderwijs.

inpro via mcrw

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Digitale minuut

Onderwerp

WET - ID 13361 - Verzamelwet OCW IV

Datum minuut	03-05-2024
Zaaknummer	1197057
Zaakhouder	Phone Privacy
Directie	WJZ

Accorderen Phone Privacy	Akkoord 08-04-2024 13:11:47	44662462-v4,45094731-v13
Paraferen Phone Privacy	Akkoord 10-04-2024 16:06:52	44662462-v4,45094731-v13
Accorderen Phone Privacy	Akkoord 15-04-2024 14:30:02	44662462-v4,45094731-v16
Adviseren Phone Privacy	Akkoord 16-04-2024 09:46:59	44662462-v4,45094731-v16
Adviseren Phone Privacy	Akkoord 17-04-2024 10:32:10	44662462-v5,45094731-v18
Paraferen Phone Privacy	Niet akkoord 18-04-2024 06:55:29	Hi, ik snap het dilemma dat jullie schetsen. Om de M een gedegen afweging te laten maken zou ik graag in de overwegingen nog meegenomen zien worden: potentieel preventieve werking van dergelijke maatregel (we hebben te vaak verzucht afgelopen periode 'hadden we maar'), exacte toezeggingen aan TK (volgens mij meerdere malen gedaan) en de relatie met het wetsvoorstel thuisonderwijs. 44662462-v5,45094731-v19 44662462-v5,45094731-v25
Paraferen Phone Privacy	Akkoord 02-05-2024 14:56:14	44662462-v5,45094731-v25
Adviseren Phone Privacy	Akkoord 03-05-2024 07:25:24	44662462-v5,45094731-v25

Toelichting

De RvS heeft kritisch geadviseerd over het wetsvoorstel startprocedure b3-scholen. In de Ntb wordt daarom een keuze voorgelegd mbt dit wetsvoorstel: doorgaan of het wetsvoorstel staken. Indien gekozen wordt voor doorgaan is reeds het concept nader rapport bijgevoegd.

Documenten		
Referentie	Titel	Opsteller
44662462	005 - ID 13361 - Nader Rapport RvS (concept) - Wetsvoorstel startprocedure b3 (19 maart).docx	 Phone Privacy
45094731	005 - ID 13361 - Ntb Nader rapport- Wetsvoorstel startprocedure b3-scholen (Def).docx	

TER ONDERTEKENING

Aan: SOCW

**Wetgeving en Juridische
Zaken**

Van

Datum

8 april 2025

Referentie

51671857

Bijlagen

1. Ondertekende advies Raad van State
2. Wetsvoorstel startprocedure b3-scholen
3. Nader Rapport
4. MR-aanbiedingsformulier
5. Beslisnota's

Intern OCW afgestemd

OPO, OVO, WJZ

nota

Aanbieding ministerraad Wetsvoorstel startprocedure b3-scholen en nader rapport

Aanleiding

Op 29 juni 2022 heeft toenmalig MPVO aan de Tweede Kamer (TK) toegezegd om te onderzoeken op welke manier de poortwachtersfunctie bij de niet-bekostigde scholen (b3-scholen) zou kunnen worden verbeterd, zodat kan worden ingegrepen bij zorgelijke signalen.¹ Het wetsvoorstel dat invulling geeft aan deze toezegging is, samen met het nader rapport, gereed voor aanbieding aan de ministerraad (MR) ten behoeve van indiening bij de TK. De gang naar de MR is noodzakelijk in verband met het negatieve dictum (C) van de Afdeling advisering van de Raad van State (RvS) op het wetsvoorstel.

Geadviseerd besluit

1. Akkoord op het behandelen van het wetsvoorstel en het nader rapport in de MR van 25 april ten behoeve van indiening bij de TK.
2. Ondertekening door SOCW van het bijgevoegde MR-aanbiedingsformulier.

Kernpunten

- Het wetsvoorstel regelt één kernzaak en lost twee hardvochtigheden op:
 1. **Kern:** Op dit moment vindt het toezicht op de kwaliteitseisen voor b3-scholen² pas plaats nadat een school is gestart. Daardoor kan het voorkomen dat leerlingen naar een school gaan die niet voldoet aan de wettelijke eisen. Waar het gaat om eisen rondom veiligheid en burgerschap, vindt het kabinet het belangrijk dat de inspectie gaat toetsen op het voorgenomen beleid voor veiligheid en burgerschap *voordat* een nieuwe b3-school wordt gesticht (poortwachtersfunctie). Deze elementen zorgen er immers voor dat elke leerling zich vrij en veilig kan voelen. Dit wetsvoorstel regelt de toetsing vooraf. Bekostigde scholen kennen een vergelijkbare toets aan de voorkant.
 2. **Hardvochtigheid:** een uitzondering op de regel dat leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs (vso) op 20-jarige leeftijd het onderwijs moeten verlaten;
 3. **Hardvochtigheid:** een uitzondering op de regel dat nieuwkomers altijd minimaal een jaar andersoortig onderwijs moeten volgen voordat zij kunnen worden toegelaten tot het praktijkonderwijs.

¹ Handelingen II 2022/23, nr. 93.

² Het stelsel van niet-bekostigde scholen bestaat uit zogeheten b2-, b3- en b4-scholen. Het wetsvoorstel is van toepassing op b3-scholen. De startprocedure van b2- en b4-scholen is anders ingericht.

- Met de onder 1. genoemde kernzaak geeft u invulling aan de toezegging zoals genoemd in de aanleiding en de ambitie in het regeerprogramma om in het funderend onderwijs scherp toe te zien op de naleving van de burgerschapsopdracht.³
- Over de twee hardvochtigheden die u met het wetsvoorstel aanpakt heeft u eerder een brief gestuurd aan de TK.⁴
- Het wetsvoorstel heeft eerder voorgelegd in de MR op 14 juli 2023. Dat wij het wetsvoorstel nu pas opnieuw aanbieden, is een gevolg van de kabinetswissel, het dictum C advies van de RvS en de noodzaak van een tweede uitvoeringstoets door DUO.

Datum
8 april 2025

Toelichting

Aanpassingen wetsvoorstel sinds vorige MR:

Sinds de vorige agendering van het wetsvoorstel in de MR heeft de RvS geadviseerd. Er zijn geen wezenlijke aanpassingen in het wetsvoorstel doorgevoerd. De drie kernpunten van de Raad zijn als volgt opgepakt:

1. **Gelet op de inbreuk op de vrijheid van onderwijs, vond de RvS de onderbouwing van noodzaak en proportionaliteit te summier.** Deze onderbouwing is uitgebreid.
2. **Volgens de RvS waren bepaalde elementen moeilijk te toetsen voordat een school is gestart, vooral in relatie tot de schoolcultuur.** De toets vooraf is aangepast en beperkt tot het voorgenomen beleid voor veiligheid en burgerschap. We hebben het wetsvoorstel op dit punt in lijn gebracht met de toetsing vooraf bij bekostigde scholen.
3. **De RvS zag onvoldoende samenhang tussen de aanpassing van de startprocedure van b3-scholen en de twee hardvochtigheden. De RvS adviseert de wijzigingen ten aanzien van de hardvochtigheden in een apart voorstel op te nemen.** Ondanks deze constatering is door OCW besloten om de twee hardvochtigheden in het wetsvoorstel te laten staan. De reden hiervoor is dat deze hardvochtigheden geregeld moeten worden, maar te klein zijn voor een zelfstandig wetsvoorstel.

Krachtenveld

- Politiek: De hardvochtigheden die in dit wetsvoorstel weg worden genomen zijn bovengekomen bij een uitgebreide inventarisatie, gestart naar aanleiding van de motie Ploumen/Jetten.⁵ In het funderend onderwijs zijn in totaal acht hardvochtigheden gesignaleerd.⁶ Twee van de aangetroffen hardvochtigheden betreffen wetgeving in formele zin en worden in dit wetsvoorstel meegenomen.
- Interdepartementaal: in een eerdere CWIZO behandeling is door AZ gevraagd waarom er een voorafgaande toets op burgerschap wordt geïntroduceerd, maar niet op de andere basisvaardigheden. Toen is uitgelegd dat het primaire doel van het wetsvoorstel is om te voorkomen dat kinderen worden blootgesteld aan onderwijs dat schadelijk voor hen

³ Regeerprogramma, Uitwerking van het hoofdlijnenakkoord door het kabinet, 13 september 2024, p. 76.

⁴ Kamerstukken II 2022/23, 36200-VIII, nr. 181.

⁵ In deze motie is het kabinet verzocht om een uitgebreide inventarisatie te maken van de terreinen waarop wetgeving hardvochtig uitpakt en om op die terreinen hardheidsclausules op te nemen in de wetgeving (Kamerstukken II 2020/21, 35510, nr. 24).

⁶ Kamerstukken II 2022/23, 362000 VIII, nr. 18e1.

is of haaks staat op de democratische rechtstaat. Vandaar de focus op veiligheid en burgerschap. Daarnaast is van belang dat het hier particuliere scholen betreft, die relatief veel vrijheid aan art. 23 ontnemen, ook ten aanzien van de stichting. Om die reden is de scope van het wetsvoorstel beperkt gehouden.

Datum
8 april 2025

- Maatschappelijk: de laatste maanden is er (in de media) aandacht geweest voor de groei van het aantal b3-scholen in Nederland.⁷ Die groei onderschrijft het belang van een poortwachtersfunctie voor de inspectie bij stichting van b3-scholen. Tegelijk ligt de maatschappelijke zorg niet zozeer bij het waarborgen van de kwaliteit van b3-scholen, maar eerder bij de vermeende tekortkomingen in het bekostigd stelsel.

Uitvoering:

Op verzoek van DUO is er voor de tweede keer een uitvoeringstoets uitgevoerd. In deze uitvoeringstoets hebben zowel de Inspectie van het Onderwijs als DUO het wetsvoorstel beoordeeld als uitvoerbaar. De kritische noten hierbij waren:

- Inspectie: de toets aan de voorkant is een toets op *voorgenomen* beleid. In de praktijk zal vervolgens moeten blijken of daadwerkelijk aan de eisen voor veiligheid en burgerschap wordt voldaan.
- DUO: ten aanzien van de hardvochtigheid rondom nieuwkomers op het praktijkonderwijs, heeft DUO een alternatieve bekostigingssystematiek voor deze leerlingen voorgesteld. Alhoewel dit alternatief uitvoeringstechnisch eenvoudiger was, is hier van afgezien door OCW omdat dit zou leiden tot een ondoelmatige besteding van middelen.

Planning

Dit wetsvoorstel wordt geagendeerd voor de MR van 25 april 2025. Na akkoord van de MR wordt het wetsvoorstel doorgeleid naar het Kabinet van de Koning (KvdK) en via het KvdK aanhangig gemaakt bij de TK. Afhankelijk van de wijze van behandeling in de kamers en rekening houdend met de recesperiodes wordt voor de behandeling in de TK zes maanden en in de EK drie maanden gerekend. De beoogde inwerkingtredingsdatum is 1 augustus 2026.

Openbaarmaking documenten

De bijgevoegde beslisnota's worden bij indiening van het wetsvoorstel bij de Tweede Kamer openbaar gemaakt.

⁷ Mede naar aanleiding van een onderzoek van de inspectie naar de redenen van ouders, leraren en oprichters om te kiezen voor een b3-school: [Rapport Beweegredenen niet-bekostigd onderwijs | Rapport | Inspectie van het onderwijs](#)